

Innehåll

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	3
2. Översikt av strategisammanhanget - Ukraina	4
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	4
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	5
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	6
3. Resultatredovisning	6
3.1 Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling	7
3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/ DCFTA)	7
3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.	8
3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat ..	9
3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet	9
3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	10
3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard	11
3.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel	12
3.2.5 Mål 8: . Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring	12
3.2.6 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val	12
3.2.7 Mål 10: Friare och mer oberoende media	14

2.2.8 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.....	14
2.2.9 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv	15
2.2.10 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna.....	17
3.3 Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar	18
3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi	18
3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle ..	19
3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi.....	19
4. Implikationer	20

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Strategin för Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet omfattar totalt 11 bilaterala (Albanien, Armenien, Belarus, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina) och ett regionalt fönster. Inom strategin finns totalt tre stödområden och 16 mål. Varje landfönster arbetar mot alla eller ett urval av målen och har en separat årlig rapportering till UD och dessutom finns en rapportering som täcker det regionala samarbetet. Föreliggande rapport täcker således endast ett det bilaterala fönstret för Armenien. Strategin gällde ursprungligen för perioden 2014-2020, men har förlängts tom 2021.

	Mål ¹	Portfölj ²
Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling		
1. Länderna uppfyller i högre grad uppfyller EU:S krav för (AA/ DCFT A). (ÖP)		
2. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag		
Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat		
3. En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet		
4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet och minskad korruption		
5. Ett mer effektivt rättsväsende i enlighet med europeisk standard		
6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel		
8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle		
9. Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande		
10. Friare och mer oberoende media		
11. Åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering		
12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv		
13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna		
Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatiförändringar		
14. EU:s regelverk och int. överenskommelser för miljö, klimat och energi		
15. Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle		

¹ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

² Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

16. Mer hållbar samhällsservice som vatten och avlopp, avfallshantering, energi

2. Översikt av strategisammanhanget - Ukraina

Totalt strategibelopp:
8 922 MSEK³

Utbetalat belopp hittills:
9 072 MSEK
varav 1 336 MSEK i Ukraina

Antal insatser 2020:
49

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Utvecklingen i Ukraina under 2020 har, som för så många andra länder, präglats av pandemin. Den ekonomiska utvecklingen har varit negativ, inte minst på grund av de stränga karantänsåtgärder med periodvisa gränsstängningar som Ukraina tidigt tvingades införa då det fanns en rädsla för att hälso- och sjukvårdssystemet inte skulle klara av den stora anstormning av patienter som pandemin förväntades orsaka.

Det senaste året i Ukraina har också bjudit på flera rockader i regeringen, med början i mars, då Denys Sjmyhal ersatte Oleksij Hontjaruk som premiärminister. I samband med detta byttes ministrarna för flera ministerier ut. Sedan ägde en ny regeringsbildning rum i juni, då några ministrar på nytt byttes ut.

Den reformvänliga regeringen, som tillträdde efter parlamentsvalet i juli 2019, stod under stor press att på kort tid leverera flera reformer och skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Trots en avmattning i arbetstakten lever begreppet ”turboregim” fortfarande kvar inom regeringen och de farhågor som ambassaden uttryckte i förra årets rapport vad det gäller risken med alltför snabba beslut kvarstår. Ambassaden fortsätter att notera ett otillräckligt intresse av bredare konsultationer till exempel inför att nya lagförslag presenteras. Samtidigt sjunker presidentens popularitets- och förtroendesiffror bland befolkningen. Det har uppstått splittringar inom presidentens parti Sluha Narodu, varför det har blivit svårare för presidenten att driva igenom lagförslag och reformer, trots att hans parti har absolut majoritet i parlamentet.

Trots dessa utmaningar och trots pandemin har Ukraina under 2020 fortsatt att genomdriva decentraliseringsreformen. Den administrativa kartan har ritats om men för att decentraliseringen ska kunna anses som fullbordad krävs nu att Ukraina antar två lagar för att tydliggöra mandat och ansvarsområden för de nya kommunerna och distrikten och därtill behöver en grundlagsändring genomföras. Den nya kommunindelningen befästes i och med lokalvalen den 25 oktober och 1 438 kommuner har nu folkvalda kommunstyrelser och borgmästare (31 kommuner i östra Ukraina tilläts inte hålla val p.g.a. säkerhetsrisken). Lokalvalen var de första valen som genomfördes i enlighet med den nya vallag som Ukraina antog i december 2019 efter en tioårig process för att reformera det allmänna valsystemet.

I oktober 2020 beslutade konstitutionsdomstolen att ogiltigförklara flera centrala lagar inom korruptionsbekämpningsområdet. Beslutet väckte omfattande kritik och ledde även till en konstitutionell kris, där president Zelenskyj inledningsvis försökte upplösa konstitutionsdomstolen, för vilket

³ Totalt strategibelopp för hela den regionala reformstrategin.

presidenten saknar konstitutionellt mandat. President Zelenskyj har tillfälligt stängt ute domstolens ordförande från sitt ämbete. Även om det ukrainska politiska ledarskapet var snabba med att reagera på konstitutionsdomstolens beslut och återupprätta de mekanismer för korruptionsbekämpning som domstolen hade ogiltigförklarat, har situationen kring konstitutionsdomstolen bidragit till ett ökat nationellt och internationellt fokus på centrala problem hos Ukrainas reformagenda – nämligen behovet av genuina reformer av rättssystemet och institutioners oberoende. Det är för tidigt att dra slutsatser om i vad mån den kris som konstitutionsdomstolens beslut i oktober 2020 utlöste kommer att alstra den politiska vilja som krävs för att genomföra de mest angelägna reformerna på rättsstatsområdet. Sverige och EU har tydligt betonat vikten av institutioners oberoende och av fortsatt antikorrupsionsarbete i linje med associationsavtalet. Mot bakgrund av utvecklingen har ett arbete påbörjats med att stärka antikorrupsionsperspektivet i hela landprogrammet, samt öka det riktade stödet till aktörer som verkar inom området, i första hand civilsamhällesorganisationer.

President Zelenskyj och hans regering har höga ambitioner för konfliktlösning och återintegrering av de delar av östra Ukraina som för närvarande är utanför ukrainsk kontroll. Men Ukrainas kapacitet att genomföra denna politik är begränsad. Under 2020 har givarsamfundet börjat diskutera och koordinera framtida stöd till fredbyggande i östra Ukraina. Återintegrering av Donbas är en komplex uppgift för den ukrainska regeringen och det finns flera risker förknippade med freds- och statsbyggandet: Den olösta konflikten som sådan, den humanitära situationen och utvecklingsbehov hos svaga institutioner, den omfattande korruptionen, det oligarkdominerade medielandskapet och miljösituationen har negativa effekter inte bara på investeringsklimatet i östra Ukraina utan på alla försök till långsiktig utveckling och återintegrering nationellt. Givarsamfundet måste förhålla sig till dessa utmaningar i nära samordning med regering, myndigheter och kommuner. Under OSSE-ordförandeskapet 2021 är Sverige en nyckelpartner för Ukraina i arbetet med fred byggande och återintegrering.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Dem fem största givarna till Ukraina var 2020: EU (inklusive EIB), USA, Kanada, Tyskland, och Sverige.	Den gemensamma EU-strategin gäller 2018-2020 (Single Support Framework EU-Ukraine). EU tar fram ny strategi 2021-2027.
Sverige var 2020 den femte största givaren till Ukraina och den tredje största givaren av EU:s medlemsländer.	EU-delegerat samarbete: 32,5 MEURO mottags från EU-kommissionen under perioden 2014-2020 inom stödområde 2.

Sverige åtnjuter fortsatt hög profil bland EU:s medlemsländer som näst största bilaterala givare och som aktiv och engagerad i givarkoordineringen. Ambassaden hanterar också en EU-delegerad insats; U-LEAD, till stöd för decentraliseringsreformen. Den andra EU-delegeringen, EU4PFM, som syftade till reformer av Ukrainas offentliga finansiella styrning, har avbrutits då förutsättningarna för samarbetet med det ukrainska finansministeriet inte bedömdes föreligga.

Inom ramen för den EU-gemensamma programmeringen/Working Better Together (WBT) har Sverige varit pådrivande i utformningen av gemensamma strategiska budskap kopplade till reformer (och globala målen). Som en del av förberedelserna för den nya svenska strategin för reformsamarbete, har ambassaden deltagit i aktörsmöten som EU-delegationen anordnat i utarbetandet av sin nya strategi. En gemensam databas med analyser och studier har etablerats av EU och UNDP, som kommer att användas i strategiarbetet.

FN och EU har lett givarkoordineringen under 2020, vilket fungerat särskilt väl under pandemiåret. Sverige är aktiv inom givarkoordineringen inom flera områden och har bidragit till att stärka det strategiska samarbetet mellan multilateralerna EU och FN. I januari 2020 tog Sverige över medordförandeskapet för sektorsarbetsgruppen för decentralisering fram till och med december. Sverige fortsatte även vara ordförande för givargrupper inom media, jämställdhet och miljö. I mitten av 2020 lanserade den ukrainska regeringen en ny mekanism för givarsamordning. Ambassaden har bidragit till utformandet av den nya givarkoordineringsarkitekturen.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Reformsamarbetet i Ukraina har nära kopplingar och synergier med flera svenska strategier. När det gäller den humanitära strategin, ger Sverige humanitärt stöd till östra Ukraina och deltar i en aktiv dialog med regeringen och givarsamfundet om återintegrering och fredsbyggande. Nexus, samverkan mellan humanitärt stöd, utvecklingssamarbete och fredsbyggande, har blivit allt mer prioriterat i landet sedan stridigheterna minskade. Humanitära aktörer, såsom Geneva Call, får stöd under strategin för hållbar fred för arbete i östra Ukraina.

Sidas regionala stöd till Europarådets handlingsplan i Ukraina 2018–2021 innefattar decentralisering och genomförandet av planen har bidragit till det framgångsrika stödet till reformen på området. Stödet till att motverka könsrelaterat våld fortsatte genom Europarådets handlingsplan och International Training Programme (ITP) som genomförs av den svenska polismyndigheten och Kvinna till Kvinna.

En garanti till EBRD inom kommunal infrastruktur har planerats av Sidas huvudkontor i nära samarbete med ambassaden under 2020 och förväntas beslutas i juni 2021. Stödet till NEFCO fortsätter. Insatsen hanteras av Sida Stockholm, och genom den tillhandahåller Sida garantier för kommunal infrastruktur och energieffektivisering av universitet.

Ambassaden har växlat upp arbetet med Agenda 2030 under föregående år, dels genom stödet till UNDP för lokaliseringen av globala målen i Ukraina, dels genom beredningen av ett ytterligare stöd till UNDP, ett SDG-kontor som regeringen etablerar. Därtill har ambassaden fört en dialog med olika svenska aktörer som arbetar med genomförandet av Agenda 2030, t ex Global utmaning och Sveriges kommuner och regioner (SKR) i syfte att förbereda för integreringen av de globala målen i den nya strategin.

3. Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Mot bakgrund av konstitutionsdomstolens beslut i oktober 2020 att ogiltigförklara flera centrala lagar inom korruptionsbekämpningsområdet, bedömer ambassaden att det största området, stödområde 2, som än mer relevant än tidigare. Sverige bedömer fortsatt att detta är det område där ambassaden har störst möjlighet att långsiktigt bidra till en positiv förändring, givet den nuvarande ukrainska kontexten och svenska prioriteringar. Stödet till civilsamhällesaktörer som arbetar för ökat ansvarsutkrävande, inte minst inom antikorrupsionsområdet, icke-diskriminering (hbtqi-frågor, jämställdhet bl.a.), media- och yttrandefrihetsområdet är centralt. Stödet till område 3, miljö och klimat, fortsatte att öka under 2020, bl.a. genom stödet till EBRD inom kommunal infrastruktur. Beredningar har påbörjats under 2020 av ett stöd till civilsamhällesorganisationer inom miljö och klimatområdet i östra Ukraina, liksom ett stöd inom biologisk mångfald.

Den ukrainska regeringen fortsätter att ha ett starkt fokus på tillväxt och de ekonomiska reformerna och reformutvecklingen går överlag i rätt riktning. Bakslaget inom rättsreformen och nedmonteringen av landets antikorrupsionsinstitutioner behöver nog följas då det kan påverka sannolikheten att uppnå resultaten inom alla områden.

Bedömningen är trots detta att de flesta insatser sannolikt kommer uppfylla sina mål och att utbetalningar sker enligt plan.

3.1 Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/ DCFTA).

Strategimål

Ukraina har inte gjort några stora framsteg under strategiperioden inom implementering av DCFTA men utvecklingen är försiktigt positiv. I juli 2020 introducerades till exempel lagstiftning för att stärka immateriella rättigheter i linje med associeringsavtalet. I augusti presenterade den ukrainska regeringen en sammanslagning av "Export Promotion Office" och "DIIA business" under ministeriet för digital transformering (MDT). Den nya myndigheten har ett mycket brett mandat, från informationskampanjer och utbildning till att tillhandahålla finansiering för export. I princip kan detta leda till ett mer fokuserat exportstöd men det återstår att se hur den nya institutionen kommer finansieras, om den kommer få tillräckligt med stöd av MDT och givarsamfundet och hur myndigheten kommer att samarbeta med Ukrainas exportkreditorgan.

I april 2020 avskedades ukrainska tullverkets reformsinnade chef och i maj drygt hälften av de regionala cheferna. I augusti fick också den tillförordnade chefen gå. Anledningen till dessa turbulenta händelser är inte helt klara men det ger en indikation på att hur svårt det är att reformera myndigheten. Samtidigt har Ukraina lanserat ett program för att godkänna så kallade *Authorised Economic Operator*. Det är en certifiering som "godkänd ekonomisk aktör" som innebär att ett företag uppfyller ett antal EU-krav för export, vilket förenklar förtullningen av varor från Ukraina till EU.

Portfölj

En positiv utveckling inom det pågående stödet till International Trade Center (ITC)⁴ är organisationens beredskap att mer proaktivt arbeta med regelverksförenkling, snarare än enbart kapacitetsbyggande för att främja export. Som en del av sitt arbete med nötodlarnas branschorganisationer har ITC under sommaren 2020 påbörjat ett samarbete med bl.a. ukrainska skattemyndigheten och finansministeriet för att formalisera kontraktering av småproducenter för att de ska kunna ansöka om ett s.k. ursprungsintyg – ett första steg för att möjliggöra export till EU. Ambassaden ser en stor potential i att ITC kan använda

⁴ PLANit ID: 55070084

de resultat och nätverk de har utvecklat inom jordbrukssektorn i södra Ukraina för att också bedriva påverkansarbete på central nivå.

Världsbanken fortsätter med Sveriges stöd arbeta med införandet av EU:s finansiella regelverk, särskilt inom områdena kapitalkrav och monitorering av bankernas likviditet.⁵ Under 2020 inträffade en bankkonkurs i Ukraina. Tack vare ett nytt ramverk kunde nationalbanken förklara den krisande banken insolvent innan konkursen var ett faktum och banken avvecklades genom *Deposit Guarantee Fund*, vilket ledde till att småspararna kunde skyddas under den nya statliga insättningsgarantin.

3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.

Strategimål

Covid-19 pandemin och restriktionerna har haft en stor negativ inverkan på små och medelstora företag, t.ex. restauranger och butiker. De periodvisa stängningarna av Ukrainas gränser har haft en förödande effekt på handeln. Den inhemska konsumtionen har fallit på grund av ökad undersysselsättning (snarare än arbetslöshet), minskad rörlighet och befolkningens oro över den närmaste framtiden. Enligt en OECD-rapport förutsåg Ukrainas regering i december 2020 att BNP-minskningen för året skulle hamna mellan 4-8 procent.⁶ Upprepade ”lockdowns” har lett till att småföretagare vid flera tillfällen organiserade protester i Kiev och andra städer för att uttrycka sitt missnöje. Regeringen har infört en rad åtgärder för att stödja små- och mellanstora företag och motverka den ekonomiska nedgången. Dessa omfattar skattelättnader, räntesubventioner och kreditgarantier. Utnyttjandet av dessa instrument har varit under förväntan, vilket troligtvis kan förklaras av den låga formaliseringsgraden hos små och mellanstora företag i kombination med bankernas ovilja att ge lån, givet det oförutsägbara ekonomiska läget.

Portfölj

Pandemin haft en negativ effekt på Beetroot Academys⁷ verksamhet i Ukraina. Med svenskt stöd har de inom ramen för sitt pågående projekt utökat antalet regionala IT-skolor och därmed tagit på sig betydande nya kostnader, samtidigt som efterfrågan på IT-kurser har fallit med 80 procent p.g.a. restriktionerna. Som en kortsiktig åtgärd har ambassaden godkänt att Beetroot Academy från juni till september använder medel för att täcka kostnader utöver det ursprungliga beslutet. Ambassaden avser att inleda en diskussion med organisationen om hållbarheten i deras affärsmodell (20 fysiska skolor finansierade genom kursintäkter).

Ett viktigt resultat under perioden är att ambassaden har stärkt arbetet på antikorrupsionsområdet. Ett stöd till det statliga upphandlingssystemet Prozorro.Sale genom Transparency International (TI) bereds

⁵ PLANit ID: 11414

⁶ <https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/COVID-19-CRISIS-IN-UKRAINE.pdf>

⁷ PLANit ID: 11435

för närvarande. Syftet är att utöka systemets funktionalitet för att ge kommuner större möjlighet att hyra ut, sälja, och tilldela koncession av statliga ägodelar till småföretagare. Därtill kommer TI under flera år bedriva en informationskampanj och utbilda lokala NGO:s att bevaka och rapportera korruptionsmisstankar.

3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat

3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Strategimål

Covid-19-pandemin har saktat ner reformtakten i den offentliga förvaltningen under 2020. Såväl restriktioner, som den ekonomiska nedgången har bidragit till inbromsningen. Inte desto mindre har Ukraina tagit ett betydande steg för decentraliseringsreformen i och med att en ny territoriell indelning beslutades i juli 2020. Ukrainas administrativa karta är nu indelad i 1 469 nya kommuner/kommunala självstyren (hromada)⁸ (sammanslagna av över 11 000 mindre samhällen till större enheter). De tidigare 490 distrikten (rayon) har slagits samman till 136 distrikt. Den regionala indelningen är oförändrad med 24 oblast och autonoma republiken Krim. För att slutföra decentraliseringen krävs dels en konstitutionsändring och dels antagandet av två lagar (om lokalt självstyre samt om statlig representation på lokal nivå). Lagarna är nödvändiga för att fastställa de nya kommunernas mandat och ansvarsområden samt de statliga myndigheternas ansvar på lokal nivå. Pandemin och splittring inom regeringspartiet Sluha Narodu har försenat lagstiftningsarbetet. De nya lagarna förväntas stå klara under våren 2021, medan konstitutionsändringarna dröjer ytterligare. Sverige har haft en central roll i givarsamordningen under 2020 och var fram till december medordförande i givarsamordningsgruppen för decentralisering och regional utveckling.

Vad det gäller offentlig finansiell styrning (PFM), så har staten även fortsatt fokuserat på att minimera konsekvenserna av covid-19. Budgeten för 2021 godkändes i december 2020 med prioriteringar inom områdena sjukvård, covid-19-vaccin, sociala bidrag och stöd till näringslivet. Budgetunderskottet uppgick till 5,5% av BNP, vilket fortfarande är högt med tanke på osäkerheten i regeringens ekonomiska politik, den ojämna reformtakten och den fortsatta pandemin⁹.

Portfölj

Portföljens sammansättning är fortfarande mycket relevant. Sveriges och andra givares stöd är strategiskt viktiga och efterfrågade och givarsamordningen fungerar relativt väl. Efter Ukrainas beslut om den nya territoriella indelningen samt genomförandet av lokalval i oktober 2020 är fokus nu inställt

^{8 8} <https://decentralization.gov.ua/news/12533?page=14>

⁹ https://mof.gov.ua/uk/news/prezident_pidpisav_derzhbiudzhet_na_2021_rik-2627

på stöd till att slutföra decentraliseringen genom att utforma det legala ramverket. Andra prioriteringar är fortsatt stöd till decentralisering av den fiskala sektorn och utbildning genom SKR¹⁰.

Ambassadens upphandling av en utförare för insatsen EU4PFM som delegerats till Sida av EU-kommissionen¹¹ behövde avbrytas i mars 2020. Sida beslutade att avsluta samarbetet med EU om EU4PFM i februari 2021 då förutsättningarna för ett fortsatt samarbete med det ukrainska finansministeriet inte bedömdes föreligga.

I juni 2020 beslutade ambassaden om stöd till Skatteverket och dess motsvarighet i Ukraina, där Skatteverket kommer att arbeta med stöd till tillhandahållande av e-tjänster och bidra till att göra det ukrainska Skatteverket till en mer serviceinriktad organisation.¹²

3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Strategimål

Regeringen har ett uttalat intresse för att förbättra offentliga tjänster och deras tillgänglighet. Det finns även ett starkt fokus på digitalisering. Genomförandet av en digitaliseringsstrategi för utveckling av digitala tjänster samordnas av Ministeriet för digital transformering. En statlig webb-portal för elektroniska tjänster - ”Diia”, lanserades i februari 2020¹³. Därtill har pandemin inneburit ett ytterligare ökat intresse för digitaliseringen och flera serviceutövande myndigheter har under 2020 börjat ställa om sina verksamheter med digitala verktyg. Under strategiperioden har parlamentet antagit lagen för optimering av administrativa tjänster (lag 943-IX), vilken fastslår att ansvaret för att tillhandahålla administrativ service nu ligger hos de nybildade kommunerna (hromada). Fram till 2024 ska varje hromada ha etablerat ett administrativt servicecenter (ASC). För medborgarna innebär detta många fördelar, då de får närmre till tjänster som är viktiga för deras vardag.

Portfölj

Portföljens sammansättning är fortsatt relevant och har ett huvudsakligt fokus på utveckling av administrativa tjänster och etablering av administrativa servicecenter i nybildade kommuner. Det EU-delegerade programmet U-LEAD with Europe har levererat mycket goda resultat genom stödet till 489 nybildade kommuner i etablering eller modernisering av sina administrativa servicecenter.¹⁴ Stödet kommer att slutföras under 2021. Därtill har det svenska stödet till Estonian E-Governance Academy och IT-systemet ”Trembita”, som ska möjliggöra utbyte av information mellan myndigheter och mellan statliga register, vidareutvecklats och fler användare har anslutit sig. Trembita är också en förutsättning

¹⁰ PLANit ID: 12046

¹¹ PLANit ID: 11372

¹² PLANit ID:12787

¹³ Communications Department of the Secretariat of the CMU, posted 06 February 2020 12:28
<https://www.kmu.gov.ua/en/news/prezident-premyer-ministr-mincifra-prezentuvali-mobilnij-zastosunok-diya>

¹⁴ PLANit ID: 11352

för att regeringens nya plattform för e-service ”Diia” ska fungera och har delvis byggts ut för att anpassas till Diia.

Under 2020 har Sverige lanserat ett nytt fyraårigt projekt tillsammans med UNDP för att utveckla digitala tjänster anpassade för marginaliserade grupper i befolkningen (t.ex. äldre personer, internflyktingar eller personer som är bosatta i anslutning till kontaktlinjen i östra Ukraina).¹⁵ Sverige är den första aktören som inkluderar marginaliserade grupper i digitaliseringsagendan.

FBA fortsätter sitt projekt för uppbyggnad av rättsstaten (Rule of Law).¹⁶ Projektet som löper sedan 2014 har förlängts till slutet av 2021 med ett nytt fokus på tillgång till samhällsservice för den mest konfliktdrabbade delen av befolkningen, med aktiviteter på såväl nationell som lokal nivå.

3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard

Strategimål

De nödvändiga reformer som krävs inom rättsväsendet, inte minst för domarnas status, har inte gått att genomföra. President Zelenskyj har sedan oktober 2019 försökt driva på lagförslag #193-IX ”Om rättsväsendet och domares status” och senare lagförslag #3711. Det första förslaget bedömdes av konstitutionsdomstolen som grundlagsvidrigt och det andra stred mot rekommendationer från civilsamhällesorganisationer och internationella samfundet. Lagförslag #3711 återsändes i november till utskottet för omarbetning. I slutet av 2020 presenterade Kommissionen för rättsväsendereform en Strategi för hållbar utveckling av rättsväsendet 2021-2025 till president Zelenskyj. Strategin förordar bland annat utvärdering av nätverket av lokala domstolar för att anpassa det till den nya administrativa territoriella indelningen, ekonomisk genomförbarhet och efterfrågan på juridiska tjänster; samt utveckling av e-juridik. Justitieministeriet har tagit fram ett lagförslag om att införa en ny strafform – skyddstillsyn, att användas vid mindre allvarliga brott. Skyddstillsyn är en mildare påföljd som dels kan minska antalet återfall i kriminalitet och dels innebär en besparing av offentliga medel.

Portfölj

Ambassaden har fortsatt att komplettera portföljen med enskilda insatser och nära samarbete med andra aktörer, främst med EU, och fyllt i vissa programmatiska ”saknade mellansegment”. Ambassaden har fortsatt stödja kampanjen ”Filter the Judiciary!” som drivs av Centre for Democracy and Rule of Law (CEDEM)¹⁷ och som har bidragit till resultat som att identifiera kandiderande domare som brutit mot integritetsregler och förhindrat vissa sittande domare från att komma in i den nya Högsta domstolen.

¹⁵ PLANit ID: 13931

¹⁶ Planit ID: 55070053

¹⁷ PLANit ID: 11151

Därtill har DEJURE Foundation har varit en viktig aktör för att driva på nya reformer av rättsväsendet genom sitt policy- och påverkansarbete som en del av Think Tanks DEvelopment initiative¹⁸.

2.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Strategimål

Beskrivs under mål 12 nedan.

Portfölj

Beskrivs under mål 12 nedan.

2.2.5 Mål 8: . Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med starkt folklig förankring

2.2.6 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Strategimål 8+9

Det ukrainska civilsamhället är en mycket viktig aktör för genomförande och uppföljning av landets prioriterade reformer. Under en period då ministrar ofta har bytts och vissa ministerier upplösts eller återinrättats, har civilsamhället också förvaltat det institutionella minnet och varit en garant för enhetlighet och kontinuitet i viktiga reformprocesser. Dock har ambassaden även under 2020 noterat vissa oroväckande trender. Till exempel fortsätter människorättsförespråkare rapportera om attacker och påtryckningar mot samhällsaktivister på Ukrainas regeringskontrollerade område. Under 2020 har detta ökat framförallt under det fjärde kvartalet, inför och i samband med lokalvalen. Attacker och påtryckningar drabbar framförallt de som är aktiva inom miljöskydd, anti-korruption och hbtqi-frågor.¹⁹

I och med den nya vallagen, som antogs i december 2019, fick Ukraina ett system som introducerar öppna partilistor och proportionell representation i en enda nationell valkrets med 5-procentsspärr och öppna kandidatlistor till parlamentet. Därmed kan väljarna rösta inte bara på ett parti utan även på en viss kandidat på partiets lista. Lagen harmoniserar även procedurerna i alla allmänna val – presidentval, parlamentsval och lokalval – vilket länge har rekommenderats av Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådets Venedigkommission. Den nya lagen ger internflyktingar och ekonomiska migranter full rösträtt då dessa nu har möjlighet att rösta på den plats där de faktiskt bor. Detta är ett viktigt framsteg för mänskliga rättigheter. Därtill syftar den nya lagen till att garantera bättre tillgänglighet i valen för väljare med funktionshinder och inför en 40-procentig jämställdhetskvot för partilistorna i parlamentsvalen.

Lokalvalen i oktober 2020 uppfyllde generellt sett standarden för rättvisa och demokratiska val, och kvinnor utgjorde 36 procent av alla valda rådsledamöter i lokalvalen 2020. Det genomsnittliga

¹⁸ PLANit ID: 11195

¹⁹ [Monitoring reports 2020 on persecution of activists and human rights defenders in Ukraine | ZMINA Information Centre for Human Rights](#)

valdeltagandet var knappt 37 procent (jämfört med 47 procent i senaste lokalvalen 2015). Nedgången i valdeltagandet kanske främst kan förklaras av pandemin, men även av de pedagogiska utmaningarna med att hålla lokalval endast tre månader efter att en helt ny territoriell indelning och en ny vallag introducerats. Många partier och enskilda kandidater deltog och valutgången blev mycket spridd.²⁰ Presidentens parti Folkets tjänare blev det största partiet räknat i totalt antal röster i de lokala och regionala fullmäktigförsamlingarna i hela landet, dock endast cirka 17 procent, vilket är ett trendbrott jämfört med hur tidigare presidenters partier har klarat sig i lokala val.

Den 21 oktober 2020 godkände regeringen ett lagförslag ”Om offentliga samråd”. Lagförslaget föreskriver offentliga samråd med deltagare från intressenter i varje steg av utformandet och implementerandet av policy på alla nivåer, användandet av elektroniska och särskilda samråd för lokalt viktiga frågor, liksom offentliga diskussioner.

Portfölj 8+9

Ambassadens portfölj bedöms vara väl sammansatt för att uppnå målen, både vad gäller teman och verktyg. Ambassaden har fortsatt fokus på kärnstöd till civilsamhällesorganisationer i Ukraina genom två huvudpelare. Den ena är stöd till inflytelserika organisationer som bedriver påverkansarbete. Den andra är stöd via paraplyorganisationer såsom Think Tanks Development Initiative²¹ (TTDI – 21 medlemmar) och Environmental Policy and Advocacy Initiative for Ukraine²² (EPAU – 13 medlemmar). Flera strategiska val har gjorts för att stödja insatser som syftar till att utkräva större ansvar från staten och mobilisera medborgardeltagande inte minst på anti-korruptionsområdet. Ambassaden har nu införlivat civilsamhällesorganisationen Transparency International Ukraine²³ i kärnstödsprogrammet, och genom ett särskilt bidrag till plattformen PROZORRO.Sale för offentliga upphandlingar. Ambassaden planerar ett stöd till Anti-Corruption Action Center (ANtAC)²⁴ – en påverkansaktör mot korruption. Intresseorganisationen Agency for Legislative Initiatives²⁵ har under 2020 arbetat med att engagera medborgare i utformandet av lagar, liksom med att övervaka parlamentets arbete, de politiska partiernas aktiviteter, bekämpa korruption, främja yttrandefriheten och stärka lokala självstyren. Ambassaden har även fortsatt att inspirera och leda arbetsgruppen för Good Donorship, i syfte att få till stånd en bättre samordning bland givare till civilsamhället och därmed öka transparens, ansvarstagande och motståndskraft inom NGO-sektorn.

²⁰ IFES Post-Election Report 2020: [Local-Elections-v1-2021-2-17-ENG.pdf \(ifesukraine.org\)](https://www.ifesukraine.org/local-elections-v1-2021-2-17-ENG.pdf)

²¹ PLANit ID: 11195

²² PLANit ID: 12686

²³ PLANit ID: 13736

²⁴ PLANit ID: 14138

²⁵ PLANit ID: 14083

2.2.7 Mål 10: Friare och mer oberoende media

Strategimål

Under covid-19-restriktionerna har webbaserade media i Ukraina ökat sin publik med 71 procent, den näst högsta siffran i Europa efter Spanien. Trots konsumenternas ökande efterfrågan på kvalitetsmedier har annonsintäkterna sjunkit snabbt. En ny studie visar att regionala medier rapporterar omfattande intäktsminskningar och 23 procent har behövt avskeda personal.²⁶ Bidrag har blivit ett skyddsnät och en livlina för många i mediabranschen. Desinformation om covid-19, i synnerhet gällande kommande vaccinationskampanjer har blivit ett viktigt bevakningsområde.

Associeringsavtalet mellan EU och Ukraina har nu varit i kraft i fem år och mediepolicy är en av de sektorer som släpar efter. Ett nytt lagförslag om massmedia som syftar till att uppfylla just den här delen av associeringsavtalet har utformats av parlamentsledamöter i samråd med civilsamhället och Europarådet. Dock har motstånd från stora oligarkägda kommersiella kanaler och från olika radaledamöter förhindrat förslaget antagande av parlamentet. Under 2020 har presidentämbetet satt politiskt tryck på ledningen för det statliga public service-företaget. Desinformation spridd genom Kremlevänliga Tv-kanaler blockerades genom ett beslut från Nationella rådet för säkerhet och försvar som hävde sändningstillståndet för tre Rysslandsvänliga tevekanaler.

Portfölj

Ambassadens stöd har fortsatt fokus på att stärka Ukrainas public service som en effektiv institution, att stärka regelverken, i synnerhet bestämmelserna om media i associeringsavtalet mellan EU och Ukraina, att förbättra förvaltningen av medieföretagen och göra dem mer resilianta. Ukrainas public service-företag Suspilne, som samarbetar med Sveriges Radio (SR) Media Development Office (SRMDO)²⁷ har sett en betydande ökning för sina digitala plattformar (300 procents tillväxt under april-maj). Samarbetet med Sverige har introducerat ett nytt system för innehållsplanering med fokus på public service-värderingar för redaktörer på samtliga stationer. De regionala pilotstationerna har fått modern utrustning. Ambassaden ger fortsatt kärnstöd till tre NGO:er, bland annat till den ledande expertgruppen för mediejuridik som fokuserar på lagstiftning för att implementera mediebestämmelserna i associeringsavtalet/DCFTA; en sammanslutning av regionala och lokala medier; och ett fristående medieföretag – Hromadske TV, som grundades under värdighetsrevolutionen 2014. Covid-19 har påskyndat interna förändringar i de krisdrabbade medieföretagen. Nedstängningen av det ukrainska samhället under karantänsåtgärderna har påskyndat digitaliseringen av medieföretagens arbetsflöden.

2.2.8 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Strategimål

²⁶ Media Development Forum annual survey 2020: [Independent regional media in Ukraine: how to go ahead and plan \(tilda.ws\)](https://tilda.ws/independent-regional-media-in-ukraine-how-to-go-ahead-and-plan)

²⁷ PLANit ID: 11150

Den fortsatta konflikten i östra Ukraina till följd av Rysslands väpnade aggression och Rysslands olagliga ockupation av Krim, har bidragit till en fortsatt försämrad människorättssituation. Under de första sex månaderna av 2020 låg antalet husrannsakingar, inreseförbud, förföljelser och gripanden av krimtatarer från ockupationsmyndigheterna på en oförändrad nivå jämfört med föregående år²⁸, medan förföljelser av olika minoriteter och grupper, till exempel religiösa grupper²⁹, har ökat igen. Förföljelserna av krimtatarer har fortsatt under det andra halvåret av 2020. I september 2020 presenterade FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (UN-OHCHR) en rapport om rättvisa i brottmål i relaterade till konflikten.³⁰ De vanligaste människorättskränkningarna som begåtts under brottsutredningar och rättegångar i relation till Rysslands väpnade angrepp på östra Ukraina och på ockuperade Krim, har varit olagliga och godtyckliga frihetsberövanden utdragna rättegångar; nekad tillgång till advokat; tortyr och avsaknad av effektiva rättsmedel. På de regeringskontrollerade territorierna förekommer det också kränkningar av mänskliga rättigheter, men kränkningarna på icke regeringskontrollerat område är betydligt allvarligare.

Portfölj

Under 2020 har portföljen vidareutvecklats genom stöd till den svenska paraplyorganisationen RFSL, som visar på goda resultat. Organisationen har utökat sitt arbete med 15 nya insatser inriktade på nationella och regionala hbtqi-aktörer. Samarbetet syftar till kapacitetsutveckling och till att tillgodose behoven för hbtqi-personer i Ukraina. Ambassaden stödjer fortsatt International Documentary Human Rights Festival Docudays UA, som genomförde en mycket lyckad digital MR-festival under 2020. Genom stödet till människorättsorganisationen CCL har Sverige säkerställt att bevakningen av Ukrainas nationella och internationella människorättsåtaganden sker med ett mer inkluderande och deltagande perspektiv. Detta har uppnåtts genom samarbetsorganisationernas breda tematiska fokus och människorättsobservation i fält, strategiska rättstvister, lobbying och påverkansverksamhet på policynivå. Sverige stödjer även FN:s övervakningsmission för mänskliga rättigheter i Ukraina (OHCHR/UNHRMMU), som dokumenterar MR-överträdelser i östra Ukraina. Stödet har bl.a. bidragit till att parlamentet, för första gången sedan konflikten i östra Ukraina startade, diskuterat ersättning och rehabilitering till konfliktens civila offer.

2.2.9 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv

Strategimål 6+12

Under 2020 har Ukrainas högste ansvarige för jämställdhet och verkställandet av kvinnors rättigheter, i Ukrainas fall – biträdande premiärministern för europeisk och euro-atlantisk integration - bytts ut två gånger (i mars och i juni). Detta har saktat ner arbetet med att implementera den nationella jämställdhetsagendan. När den nya regeringen, som tillträdde i mars 2020, utformade sitt program för året saknades jämställdhetsperspektivet helt. Efter ett effektivt arbete från det internationella samfundet, bland annat Sverige, kompletterades programmet med fyra konkreta jämställdhetsmål: åtaganden om kvinnor, fred och säkerhet; könsuppdelad statistik; jämställdhetsanalys i beslutsfattande;

²⁸ [Statement on the arrests in occupied Crimea on March 11th, 2020 | ZMINA | Центр Прав Людини](#)

²⁹ [Statement of human rights organizations on destruction of the Orthodox Church of Ukraine – Kyiv Patriarchate in Crimea | ZMINA | Центр Прав Людини](#)

³⁰ [Ukraine-admin-justice-conflict-related-cases-en.pdf \(ohchr.org\)](#)

samt ett långsiktigt informationsarbete för främjande av jämställdhet och motverkande av könsstereotyper.

I december 2020 lanserade den ukrainska regeringen en ny nationell handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet för perioden 2021–2025. Handlingsplanen har tonvikt på motverkande av konfliktrelaterat sexuellt våld. Socialministeriet har tagit fram ett nytt lagförslag för godkännande av Istanbulkonventionen - Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Som nämnts, etablerade Ukraina en ny givarsamordningsmekanism under 2020. Sverige har samarbetat med Kanada för att bevara givargruppen för jämställdhet och förespråkade att alla sektorspecifika arbetsgrupper bör införliva ett jämställdhetsperspektiv. Bägge målsättningar har uppfyllts, vilket bör ses som ett stort framsteg.

Enligt uppgifter från polismyndigheten, ökade antalet fall av könsrelaterat våld med 26 procent under karantänperioden, och antalet samtal till den nationella hjälplinjen mot könsrelaterat våld fördubblades. Restriktionerna har även lett till ökad arbetsbelastning för kvinnor i hemmet. Kvinnor i Ukraina har haft ett betydande ansvar för att skydda befolkningen under pandemin. 82 procent av vårdpersonalen och socialarbetarna är kvinnor. Samtidigt utgör kvinnor färre än 20 procent i de kriskommittéer som bildats på nationell och regional nivå med anledning av covid-19.

Portfölj 6+12

UN Women har med Sveriges stöd ³¹ genomfört jämställdhetsanalyser under covid-19 pandemin i Ukraina under mars-maj 2020. Detta är den första analysen i sitt slag och har bidragit till att biträdande premiärministerns kontor uppmanat alla ministerier att implementera en jämställdhetsplan för covid-19-relaterade åtgärder. Som ett resultat har Kiev stad tagit fram en särskild plan för stöd till ensamstående mödrar. UN Women har även med svensk stöd bidragit till utformandet av den nya nationella handlingsplanen för "Kvinnor, fred och säkerhet" för perioden 2021-2025. Mediekampanjen "Women Are Key to Peace" från UN Women nådde ut till över 22 miljoner tittare i hela Ukraina. Den hjälpte till att skapa en mer tillåtande miljö för kvinnliga ledares bidrag till fred och säkerhet i Ukraina. UN Women har även gjort en jämställdhetsanalys av biståndet till Ukraina enligt OECD:s metod. Resultaten har presenterats för regeringen.

I augusti inledde ambassaden ett nytt projekt om sociala normer och könsstereotyper tillsammans med FN:s befolkningsfond UNFPA³², som anpassats till att möta det ökade könsrelaterade våldet som pandemirestriktionerna medfört i Ukraina. Projektet tar bl.a. fram icke-diskriminerande innehåll i skolböcker och bidrar till stereotypfria karriärval för flickor, (800 flickor deltog i National Girls Day i STEM -vetenskap, teknik, matematik). Tack vare ett samarbete med näringslivet har 31 företag gett sitt stöd till Istanbulkonventionen och åtagit sig att implementera icke-diskriminerande arbetssätt i sin verksamhet.

³¹ PLANit ID: 10775

³² PLANit ID: 13934

2.2.10 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Strategimål

Säkerhetssituationen i östra Ukraina är mycket spänd och instabil. Trots en överenskommelse i juli om att stärka vapenvilan, sker dagliga överträdelser från båda sidor. Samhällsviktig infrastruktur och civila tillgångar nära kontaktlinjen attackeras också, vilket medför att miljontals människor riskerar att förlora tillgången till vatten, hälso- och sjukvård, utbildning samt uppvärmning. Covid-19-pandemin har starkt begränsat rörligheten för medborgare mellan de regeringskontrollerade och icke-regeringskontrollerade områdena. Stängda gränsövergångar har inskränkt tillgången till sjukvård, administrativ service, pensionstjänster m.m. och omöjliggjort kontakt med släkt och familj på respektive sida. Samtliga övergångar var stängda fram till september 2020, då två av de sju gränsövergångarna öppnades. Ytterligare två gränsövergångar har iordningställt med stöd av UNDP, EU och Kanada, men har inte kunnat tas i bruk då de inte accepterats av de-facto-myndigheterna. Samtalen i den trilaterala kontaktgruppen fortsätter. Internflyktingar har inkluderats i den ukrainska delegationen. Samtalen i Normandieformatet har inte gett påtagliga resultat under 2020.

I lokalvalen i oktober 2020 tilläts inte lokalval i kommuner i icke-regeringskontrollerade områden och samhällen längs kontaktlinjen (totalt 31 samhällen, varav 8 i det regeringskontrollerade området) med förklaringen att säkerhetsläget inte tillät genomförandet av lokalval. På grund av restriktioner relaterade till Coronaviruset har observatörernas övervakningsarbete och resande i det tillfälligt ockuperade området näst intill avstannat då gränsövergångar har stängts. Ministeriet för återintegrering har utarbetat en treårig strategi för återintegrering av östra Ukraina och det statliga programmet för återintegrering håller på att uppdateras.

Portfölj

Ambassaden fortsätter att arbeta på lokal och nationell nivå för att stödja återintegrering och fredsbyggande. UNDP:s program för fredsbyggande³³ i östra Ukraina, stödjer med hjälp av Sverige bl.a. decentralisering, miljöarbete och kapacitetsutveckling av myndigheter. Genom FN:s Multi-Partner Trust Fund (MPTF), som administreras av Världsbanken, har Sverige bidragit³⁴ till att bygga upp det nyinrättade ministeriet för återintegrering samt dess samverkan med andra ministerier i utvecklingen av regeringens strategi. MPTF ska omfördela de återstående medlen i projektet för ekonomisk återintegrering av konfliktdrabbade områden, i synnerhet Luhansk län.

³³ UN Recovery and Peacebuilding Programme, an area based programmatic framework supported by 12 international donors, implements its activities in 9 oblasts of Ukraine to address priority needs since outbreak of the armed conflict in eastern Ukraine in 2014.

³⁴ PLANit ID: 11415

3.3 Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi

Strategimål

Regeringsskiftet i mars 2020 har påverkat utvecklingen på området. Den nya regeringen har återigen delat upp de tidigare sammanslagna ministerierna för energi och miljö i två separata ministerier. I slutet på december 2020 beslutade Ukrainas regering att ”återuppliva” jordbruksministeriet (som slagits samman med ekonomiministeriet 2019). Miljöreformsarbetet kan eventuellt påverkas negativt när ansvaret för skogsbruk och vatten överförs till det nya ministeriet. Under 2020 har Ukraina fortsatt att införliva och anta EU-regelverk och internationella avtal. Slutförandet av gasmarknadsliberaliseringen som öppnat upp detaljhandelsmarknaden för gas ska ses som ett framsteg. Utvecklingen går dock långsamt: endast 12 av de 164 moment som specificeras i associeringsavtalet har uppfyllts.³⁵ Under första halvåret 2020 har elsektorn stått i fokus för regeringen. Obalanser på elmarknaden skapade ett tryck på producenter av kärnkraft och värmekraft, vilket kombinerat med covid-19-utbrottet ledde till flera krisbeslut. I slutet av 2020 var krisen fortfarande inte löst och problem med betalningar till producenter av förnybar energi återstår fortfarande. Energieffektivitet är en prioritet för regeringen. Ett antagande av en energieffektivitetslag i enlighet med direktiv 2011/27/EU är av yttersta vikt för Ukraina. De relativt låga gaspriserna under det första halvåret 2020 har dock minskat intresset för energieffektivitetsåtgärderna.

Portfölj

Ambassaden har fört en strategisk dialog med regeringen i flera insatser som fokuserar på arbetet med att införliva och införa EU:s regler och förordningar om miljö, klimat och energi. Fokus ligger på områden där Sverige kan bidra med erfarenheter från de nordiska länderna. Stöd fördelas genom konkreta projekt i samarbete med starka institutioner som UNDP³⁶, EBRD³⁷ och NEFCO³⁸. Under 2020 beslutade ambassaden om flera nya insatser som stödjer civilsamhällets engagemang i den offentliga policyprocessen, stöd till kommuner för grön politik m.m.³⁹.

³⁵ Association Agreement Navigator, 2019,
<http://navigator.eurointegration.com.ua/tasks?type=chapter&id=environment>

³⁶ PLANit ID: 11821

³⁷ PLANit ID: 12941

³⁸ PLANit ID: 12051

³⁹ PLANit ID: 12686

3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Strategimål

Miljöfrågor och miljöproblem är mycket viktiga för allmänheten i Ukraina, men förståelsen för utmaningarna är ojämn. Frågor som direkt påverkar vardagslivet (t.ex. sophantering, luft- och vattenföroreningar och avskogning) får mer uppmärksamhet än globala frågor som klimatförändringar. Näringslivet deltar ofta i olika pionjärinitiativ inom avfallshantering, energieffektivitet, miljömärkning, återvinningsinitiativ m.m. Reformprocessen och regeringens ledarskap ligger hos miljöskyddsministeriet, men ministeriet har svag kapacitet i förhållande till det stora ansvarsområdet: skogsbruk och fiskeri, klimatpolitik, miljöstyrning, bevarandet av biologisk mångfald, hållbar resurshantering, avfallshantering, luft- och vattenkvalitet m.m. Civilsamhället spelar en mycket viktig roll i att främja miljömässigt ansvarstagande, utveckla och påverka policy och dess insatser ledde t.ex. till att gröna frågor fick mer utrymme i valen 2019 (t.ex. hade 59 procent av alla politiska partier en grön agendaplattform i valen⁴⁰).

Portfölj

Inom detta stödområde arbetar ambassaden främst genom kärnstöd till civilsamhällesorganisationer, samt med att stärka miljöorganisationers påverkansarbete⁴¹. Resultaten innefattar också stöd till regering och parlament om miljö, klimat och hållbar energi, och tekniskt stöd genom EBRD⁴² och NEFCO⁴³. Ambassaden har även arbetat med att förbättra integrationen av miljö och klimat i samtliga insatser.

3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi

Strategimål

I slutet av 2019 hade flera viktiga lagar såsom energieffektivitetsfonden, kommersiell mätning och fakturering, bostäder och samhällsservice och byggnaders energieffektivitet antagits och implementeringen har nu pågått i över ett år. Vissa lagar saknas fortfarande. Problem med investeringar i kommunerna saktar ner många nyckelprojekt. Investeringar i kommunal infrastruktur är fortsatt mycket efterfrågade men få finansieringsalternativ existerar. Förutom direkt finansiering kan fjärrvärme och energieffektivitet, avfallshantering, vatten och avlopp samt kollektivtrafik endast finansieras genom koncessioner från internationella finansiella institutioner (IFIs). Den nya regeringen, som tillträdde har fortfarande inte godkänt någon handlingsplan men står bakom en fortsatt inriktning på sektorsreform. Pandemin har påverkat investeringsprojekt med ytterligare förseningar orsakade av restriktionerna. De flesta IFI:er rapporterade i slutet av sommaren 2020 att man funnit sätt att hantera dessa utmaningar.

⁴⁰ Green Agenda in Ukrainian Parliamentary Elections 2019, UNDP, 2020

⁴¹ PLANit ID: 126868

⁴² PLANit ID: 12941

⁴³ PLANit ID: 71500050

Portfölj

När det gäller kommunal infrastruktur och fjärrvärme bistår Sverige både genom bilaterala och regionala program främst med tekniskt stöd, anslag (bland annat E5P), garantier och andra kompletterande åtgärder i samband med låneprogram. Samarbetet med EBRD har stärkts med det nya Sida – EBRD Ukraine Municipal Infrastructure Cooperation Account⁴⁴. Genom programmet DemoUkrainaDH⁴⁵ och Sweden – Ukraine District Heating Fund⁴⁶ tillhandahåller Sida tekniskt stöd och anslag för NEFCO:s fjärrvärmeinvesteringar. Försök att hitta tänkbara stödmekanismer för att mildra effekten av covid-19 pågår med de flesta IFI:er, t ex. genom identifiering av viktiga sektorer och stödmekanismer; utveckling av en projektpipeline på kort, medellång och lång sikt; samt mobilisera ekonomiskt och politiskt stöd för snabbare implementering av prioriterade insatser. Till exempel pågår samtal med EBRD om eventuell användning av garantiinstrumentet för att ge kortsiktigt likviditetsstöd genom lån till kommuner som drabbats av covid-19.

4. Implikationer

Inga väsentliga förändringar behöver göras i portföljen. Den har visat sig vara fortsatt relevant och i ett oförutsägbart politiskt läge och under pågående pandemi är det särskilt viktigt att Sverige agerar konsekvent och uthålligt i sitt stöd till ukrainska nyckelreformer. De pågående insatserna är överlag effektiva och genomförs till stor del av långvariga samarbetspartner med hög kapacitet. Detta ger en flexibilitet att justera inom portföljen om strategisammanhanget skulle förändras. Pandemin har lett till att ambassaden ägnar mer tid åt riskuppföljning i insatserna, då blir svårare att följa upp dessa utan fältbesök och fysiska möten. Ambassadens arbete med att stärka anti-korruptionsarbetet och intern styrning och kontroll (ISK) fortsätter. Reformsektion har under 2020 förstärkts med en utsänd controller från Sidas huvudkontor. ISK handlingsplanen har uppdaterats. Ambassadens sektioner för reformsamarbete och politik och främjande samarbetar inom ”Reform Act”, ett gemensamt mötesformat med fokus på svenskt aktörskap i för reformstödet centrala reformer, vilket ökar genomslaget för Sveriges arbete i Ukraina.

I enlighet med strategiplanen prioriteras följande fyra områden under 2021:

1) Fortsatt stöd till lokalt självstyre

Ambassaden avser att bygga på det framgångsrika arbete som har bedrivits inom decentraliseringsområdet och kunskapen som vunnits genom att i större utsträckning stödja aktörer som arbetar lokal nivå. Ambassaden ser detta också som ett sätt att identifiera och arbeta mer med utsatta och fattiga grupper i befolkningen samt ett sätt att sprida riskerna givet den negativa trenden på centralnivå.

2) Större fokus på återuppbyggnad

Den ukrainska regeringen har höjt ambitionsnivån när det gäller utvecklingen i östra Ukraina och återintegreringen av ockuperade Donbas. Det pågår diskussioner bland de internationella givarna hur ett framtida stöd skulle kunna se ut och vem som vore bäst

⁴⁴ PLANit ID: 14389 Sida – EBRD Ukraine Municipal Infrastructure Cooperation Account

⁴⁵ PLANit ID: 71500047 DemoUkrainaDH investments - NEFCO

⁴⁶ PLANit ID: 12051 NEFCO Support to District Heating in Ukraine

lämpad att genomföra ett sådant.

3) Slutförande av den multidimensionella fattigdomsanalysen

Ambassaden har för avsikt att slutföra MDPA:n under 2021, analysen kommer att också ta hänsyn till konsekvenserna av covid-19 och bidra till operationaliseringen av den nya strategin 2021-2027.

4) Strategi 2021-2027

Ambassaden kommer under 2021 att bidra i arbetet med att ta fram ett förslag till en ny samarbetsstrategi som omfattar Ukraina och operationalisera den nya strategin. I samband med detta kommer rekommendationerna av utvärderingen som utfördes av NIRAS, där Ukraina var ett av fokusländerna, att följas upp. Ukraina deltar även som ett av tre pilotländer i en förstudie till en utvärdering av Sidas arbete med demokratisering. Förstudien, utvärderingen och de workshops som anordnats inom ramen för förstudien kommer också att användas i arbetet med strategiförslaget och operationaliseringen.

Sverige kommer i strategiarbetet särskilt behöva förhålla sig till konfliktsituationen i östra Ukraina och den bristande samordningen inom givarsamfundet. Fragmenteringen stärks av att de hittills två viktigaste multilaterala programmen för stöd för fredsbyggande i Ukraina, UNDP Recovery Peacebuilding Programme lett av UNDP och MPTF, som genomförs av Världsbanken, går mot sitt slut under 2021. Ambassaden vill föreslå följande ingångsvärden för ett förstärkt stöd till fredsbyggande i Ukraina under den nya strategin:

1. Vår egen och det bredare givarsamfundets roll när det gäller fredsbyggande i Ukraina bör vara att stärka förutsättningarna för att en fred ska bli hållbar när väl en politisk överenskommelse föreligger.
2. Vi bör verka för att den konfliktanalys som underbygger vår egen och andra givares ansats är klarsynt över konfliktens mellanstatliga beskaffenhet. Annars riskerar våra insatser bli kontraproduktiva. Detta kan bli särskilt viktigt när vi tar ställning till FN:s roll.
3. I frånvaron av en koherent utvecklings- och fredsbyggandeplan för Donetsk och Luhansk och i ett fragmenterat givarlandskap bör vi prioritera att stärka det ukrainska ägarskapet för fredsbyggande i östra Ukraina, samt samordning mellan givarna och med regeringen, framför allt genom att stärka regeringens än så länge trevande givarsamordningsstrukturer.
4. Våra fredsfrämjande insatser bör ta utgångspunkt i de reformer vi redan stödjer på landsomfattande nivå, i synnerhet inom lokalt självstyre och jämställdhet.

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

All data in report is per December 31, 2020. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2020: 1,274,571 KSEK

Total Strategy Outcome 2020: 223,554 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		223,554
	Eastern Europe: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Eastern Europe: Partner countries better fulfil EU requirements for entering into and applying association agreements, including deep and comprehensive free trade areas (AAs/DCFTAs).	2,100
		Eastern Europe: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	4,500
		Total	6,600
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Eastern Europe: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	38,370
		Eastern Europe: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	15,827
		Eastern Europe: A more efficient judiciary that guarantees the right to a fair trial and includes a developed system of sanctions, in accordance with European standards	2,000
		Eastern Europe: Reduced gender-based violence, hate crimes and human trafficking	2,875
		Total	59,072
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Eastern Europe: A more free and independent media	12,814
		Eastern Europe: To bring partner countries closer to meeting international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU	11,084
		Eastern Europe: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	29,629
		Eastern Europe: Increased trust between the parties in prolonged conflicts	2,556
		Eastern Europe: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	9,785
		Eastern Europe: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	1,436
		Total	67,304
	Eastern Europe: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Eastern Europe: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	11,495
		Eastern Europe: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	79,082
		Total	90,577

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 8th year with total duration of 8 years.

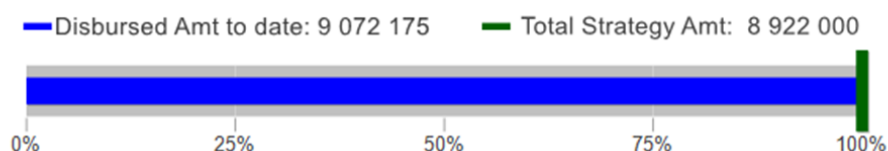
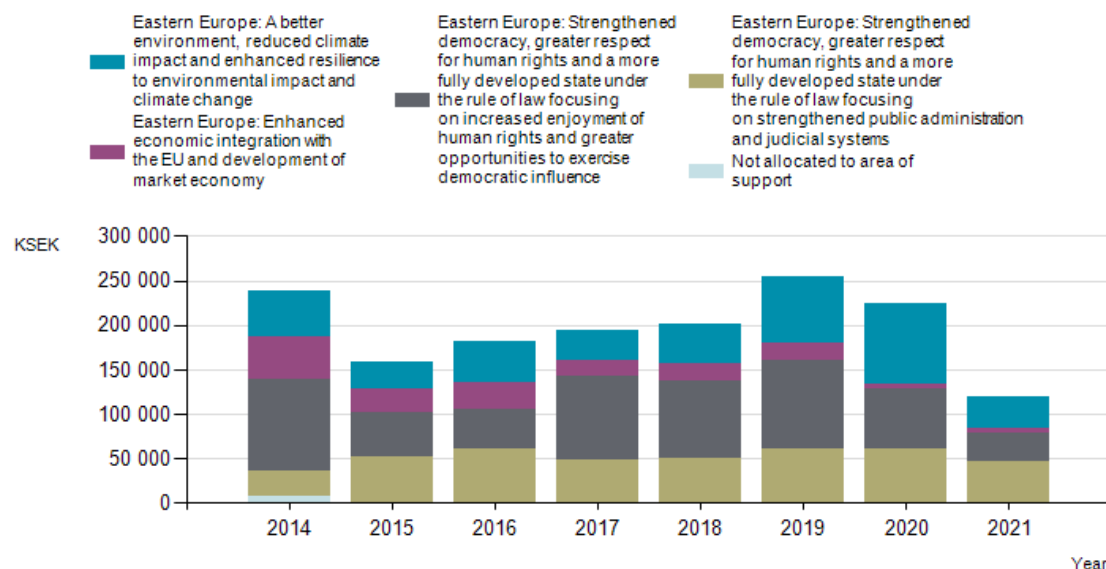

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

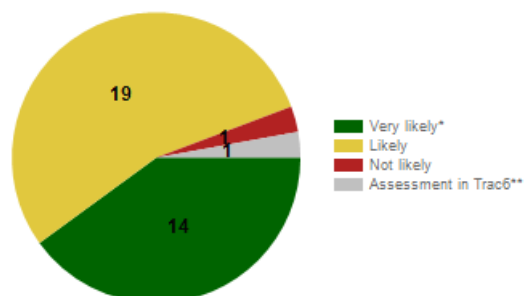
P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

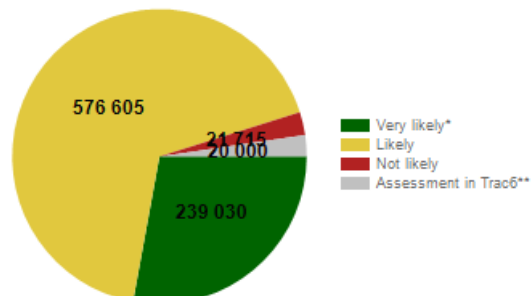
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region

	Anslagspost	Utfall 2020 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2020 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding
Ukraine	101 Humanitära insatser (7 1:1.1)	10,759	0
	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7	3,534	0
	113 Kapacitetsutveckling och Agenda 2030 (7 1:1.28)	1,425	994
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och	216,043	142,285
	33 Strategiskt inriktade bidrag	3,745	2,400
	Total	235,506	145,679

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.